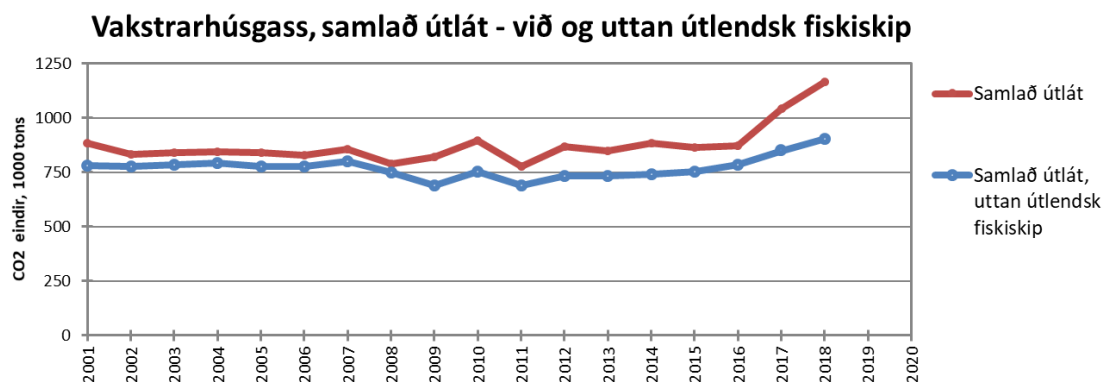

Frágreiðing um útlát av vakstrarhúsgassi, 1990-2018

Her verður tikið saman um uppgerðina av útláti av vakstrarhúsgassi í Føroyum tíðarskeiðið 1990-2018. Uppgerðin er gjørd eftir altjóða góðkendum leisti. Tølini verða fráboðað til Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC).

Annað árið á rað er útlátið av vakstrarhúsgassi økt. Nýggjasta uppgerðin vísir, at samlaða útlátið í 2018 var 12 % størri enn í 2017. Undanfarna ár, í 2017, var útlátið 19 % hægri enn í 2016. Bæði árin er hønðusorsøkin, at útlendsk fiskiskip bunkraðu munandi meira olju í Føroyum. Um vit ikki telja útlendsku fiskiskipini við, var økingin á leið 6-8 % bæði í fjør og fyrrárið. Sí Mynd 1.

Mynd 1: Samlað útlát av vakstrarhúsgassi, við og utan útlendsk fiskiskip, 2001-2018.

Sum mynd 1 vísir, hefur samlaða útlátið verið rættiliga støðugt frá 2001 til 2016. Í 2017 fór samlaða útlátið upp um 1 mió. tons av CO₂ eindum. Um útlát frá útlenskum fiskiskipum ikki verður talt við, er vøksturin í útlátinum munandi minni, og enn undir 1 mió. tons.

Sambært IPCC skulu bunkringar hjá útlenskum fiskiskipum telja við í landinum, har bunkrað verður, óansæð hvar teirra fiskileið annars er. Hetta merkir eisini, at bunkringar hjá føroyskum skipum uttanlands telja við í uppgerðini í landinum, har tey bunkra. Av góðum grundum kann spurnartekin setast við, hvørt tað er rætt, at bunkringar hjá útlenskum fiskiskipum skulu takast við í eina uppgerð yvir útlát av vakstrarhúsgass í Føroyum.

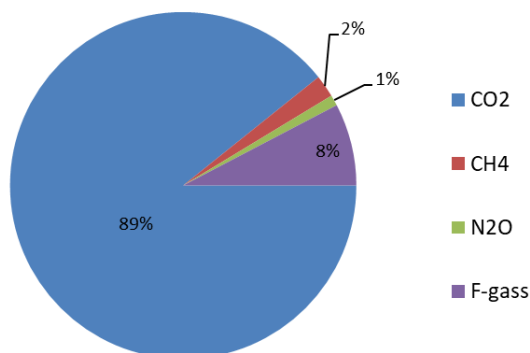
Í fylgiskjali 1 verður stutt greitt frá um, hvussu uppgerðin er gjørd og um fráboðan av tølum. Eisini verður greitt frá um ymisku sløginu av vakstrarhúsgassi. Í hesi frágreiðing verða øll útlát av vakstrarhúsgassi gjørd upp í tonsum av CO₂ eindum, um ikki annað er tilskilað.

Útlát av vakstrarhúsgassi í 2018

Í 2018 vórðu á leið 1.043 túsund tons av vakstrarhúsgassi latin út í Føroyum. Av hesum vóru 1.042 túsund tons av CO₂, 866 tons av CH₄, 44 tons av N₂O, 23 tons av HFC-gassi og 30 kg av SF₆-gassi. Umroknað til CO₂ eindir, var samlaða útlátið av vakstrarhúsgassi í 2018 á leið 1.168 túsund tons av CO₂ eindum, sí Talva 1. Mynd 2 Útlát av ymiskum sløgum av vakstrarhúsgassi í Føroyum í 2018, roknað sum prosent av samlaða útlátinum.

Talva 1 Útlát av CO₂, CH₄, N₂O, HFC og SF₆ í Føroyum í 2018, í tonsum og í CO₂ eindum (tons og %).

Slag av gassi	Tons	CO ₂ eindir tons	CO ₂ eindir %
CO ₂	1.042.647	1.042.647	89
CH ₄	866	24.256	2
N ₂ O	44	11.672	1
HFC	23	88.740	8
SF ₆	0,03	715	0,1
Íalt	1.043.580	1.168.029	100,0

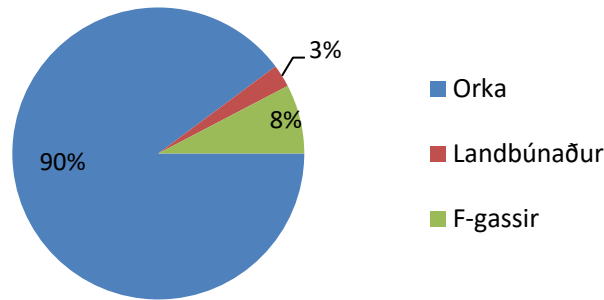
Mynd 2 Útlát av ymiskum sløgum av vakstrarhúsgassi í Føroyum í 2018, roknað sum prosent av samlaða útlátinum.

Keldur og brúkarar

Í Føroyum eru trýggjar høvuðskeldur til útlát av vakstrarhúsgassi:

- Orka (brenning av olju og burturkasti) – á leið 90 % av samlaða útlátinum,
- Landbúnaður – á leið 3 % av samlaða útlátinum,
- Nýtsla av F-gassum – á leið 8 % av samlaða útlátinum,

Sí Mynd 3 og Talva 2, har útlátið er nærri útgreinað.

Mynd 3 Útlát av vakstrarhúsgassi í 2018, skipað eftir høvuðskeldum, roknað sum prosent av samlaða útlátinum (í CO₂ eindum).

Talva 2 Bólking av útláti av vakstrarhúsgassi í 2018. Talvan vísir høvuðskeldurnar *Orka*, *Landbúnaður* og *F-gass* skipaðar í undirbólkar, harav tann størsti bólkurin *Nýtsla av brennievni* aftur er skipaður í 9 brúkarabólkar.

	% av samlaða útlátinum
ORKA	90 %
• Nýtsla av brennievni¹	90 %
○ Fiskiskip	44 %
▪ Føroysk (22 %)	
▪ Útlendsk (22 %)	
○ El- og hitaframleiðsla	12 %
○ Húsarhald	10 %
○ Akfør	9 %
○ Ídnaður	7 %
○ Onnur skip	4 %
○ Handlar og stovnar	4 %
○ Flogferðsla	0,1 %
○ Leitiboring	0 %
LANDBÚNAÐUR	2,5 %
• Sodning²	1,9 %
• Djór á beiti³	0,3 %
• Handfaring av tøðum⁴	0,3 %
F-GASS⁵	7,7 %
• Køling og luftnýggjan⁶	7,6 %
• El útbúnaður⁷	0,1 %

¹ ENERGY/Fuel consumption

² Enteric fermentation

³ Grassing animals

⁴ Manure management

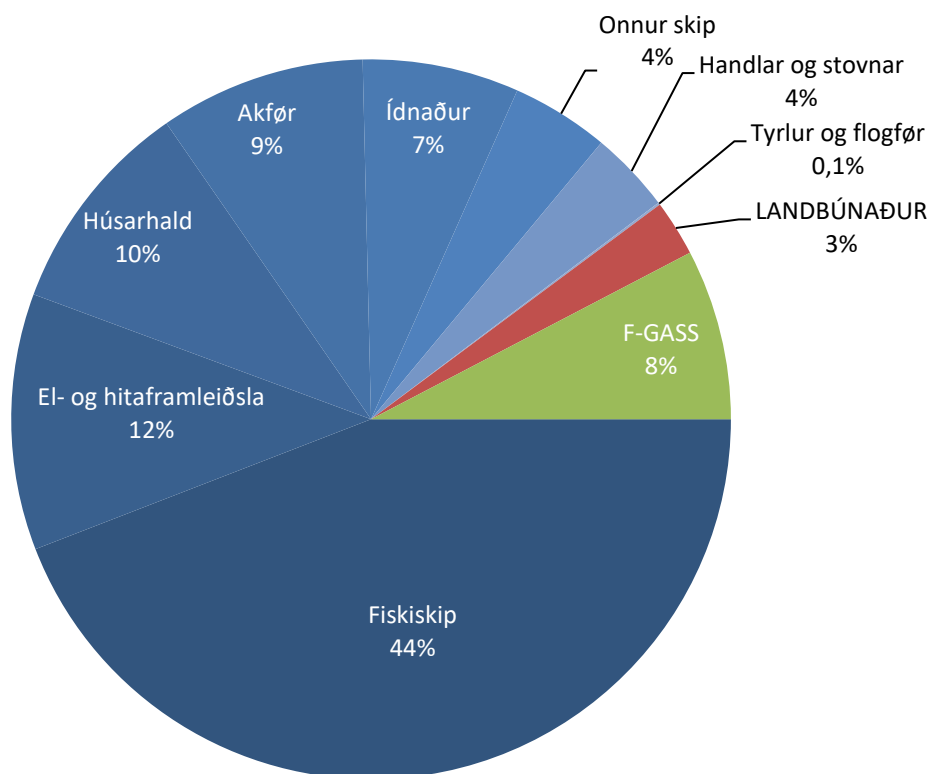
⁵ Industrial Processes

⁶ Refrigeration and Air-Conditioning

⁷ Electrical Equipment

Orka - nýtsla av brennievni

Áleið 90 % av samlaða útlátinum av vakstrarhúsgassi í 2018 stavaði frá nýtslu av brennievni. *Nýtsla av brennievni* kann skipast í brúkarabólkar (sum allir brúka olju sum brennievni, undantikið *el- og hitaframleiðsla*, har bæði olja og burturkast er brennievni).⁸ Blái parturin av sirklinum í Mynd 4 vísir býtið millum brúkarabólkarnar.

Mynd 4 Útlát av vakstrarhúsgassi í 2018. Í mun til mynd 3, er útlátið frá nýtslu av brennievni (*Orka*) skipað í brúkarabólkar (prosent av útlátinum í CO₂ eindum).

Fiskiskip

Mynd 4 vísir, at í 2018 stavaði 44 % av samlaða útlátinum av vakstrarhúsgassi frá fiskiskipum og er tað tá bæði føroyskum og útlenskum. Sum talva 2 vísir, er býtið millum føroysk og útlensk fiskiskip júst helvt um helvt. Fiskiskip keyptu íalt á leið 160 túsund tons av olju, á leið eina helvt hvør. Samlað brúktu fiskiskipini á leið 85 túsund tons av gassolju og á leið 74 túsund tons av tungolju. Sambært vegleiðingini hjá IPCC⁹ skulu bunkringar hjá útlenskum fiskiskipum teljast við í uppgerðina hjá landinum, har skipið bunkrar. T.d. telur olja, sum

⁸ Av tí, at hiti verður endurvunnin á brennistøðunum, verður brenning av burturkasti bólkað undir *el- og hitaframleiðslu*.

⁹ Intergovernmental Panel on Climate Change, www.ipcc.ch

russisk fiskiskip keypa í Føroyum við í føroysku uppgerðini. Hinvegin, tá føroysk fiskiskip bunkra í t.d. Norra, verður tað roknað upp í norsku uppgerðina.

El- og hitaframleiðsla og húsarhald

Útlátið frá *El- og hitaframleiðslu*, (SEV og brennistøðir) er 12 %, meðan útlátið frá húsarhaldum er 10 % av samlaða útlátinum.

Onnur nýtsla av brennievni

Av øðrum brúkarabólkum standa *Akfør* fyri 9 %'um av samlaða útlátinum. Útlát frá "akførum" merkir alt útlát, sum stavar frá brenning av olju, sum er keypt á "bensinstøðum" kring landið, eitt nú motorsúkklum, bilum, bussum og lastbilum.

Síðani eru trýggir minni bólkar: *Ídnaður*, *Onnur skip* og *Handlar og stovnar* við ávikavist 7 %, 4 % og 4 % av samlaða útlátinum. Bólkurin *Onnur skip* fevnir einans um føroysk skip, onnur enn fiskiskip. Um t.d. útlendsk ferðamannaskip ella farmaskip bunkra í Føroyum, telja tey ikki við í *Onnur skip* (men í altjóða bólkinum *International bunkers*).

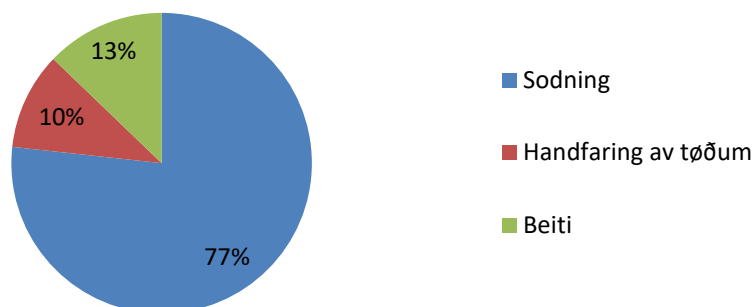
Minsti brúkarabólkurin, *Flogferðsla*, stóð í 2018 fyri 0,1 % av samlaða útlátinum. Orsøkin til at talið er so lágt er, at uppgerðin einans fevnir um brennievni, sum flogfør hava bunkrað í Føroyum og brúkt til flúgvung til ferðamál í danska kongaríkinum (t.e. Danmark, Grønland og innanoyggja flúgvung). Meginparturin av oljuni, sum flogførini, ið flúgva upp á Føroyar brúka, verður bunkrað aðrastaðni, og tí er talið í føroysku uppgerðini, 373 tons av Jet fuel, als ikki umboðandi fyri nýtslu av brennievni í flogferðslu til og úr Føroyum.

Brennievni, sum verður bunkrað í Føroyum, men til ferðamál uttan fyri danska kongaríkið, telur við í altjóða bólkinum (*International Aviation*).

Landbúnaður

Sum áður nevnt stávaðu 2,5 % av av útlátinum í 2018 frá landbúnaði. Mynd 5 vísir nærri, hvaðani útlátið frá landbúnaði stavar.

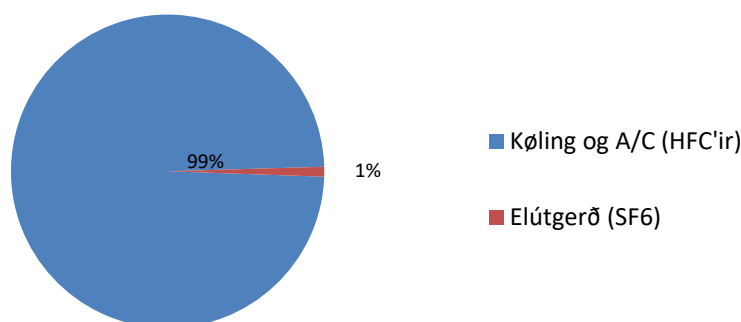
Meginparturin, 77 % var metan (CH₄), sum verður til í sodningarleiðini hjá neytum og seyði. Restin er láturgass (N₂O), sum verður til í lendi, sum er taðað (13 %), og láturgass og metan, sum verður frígivið frá tøðum (10 %). Hesi tøl eru mest sum tey somu ár um ár.

Mynd 5 Útlát av vakstrarhúsgassi frá *Landbúnaði*, 2018, í prosentum og skipað eftir keldu.

Nýtsla av F-gassi

Útivið 8 % av samlaða útlátinum av vakstrarhúsgassi stava frá nýtslu av F-gassi, sum er ein bólkur av sterkum vakstrarhúsgassum, sum verða brúkt í ídnaðinum. Meginparturin, 99 %, er HFC-gass, sum verða brúkt í køliskipanum, hitapumpum og í luftkøliskipanum, t.d. í bilum. Nógvtann størsta nýtsla er tó køliskipanir umborð á skipum. Umleið 1 %, er SF₆-gass, sum verður brúkt í elútgerð. Sí Mynd 6.

Mynd 6 Útlát av vakstrarhúsgassi frá nýtslu av F-gassi, 2018, í prosentum og skipað eftir keldu.

Gongdin í útláti av vakstrarhúsgassi

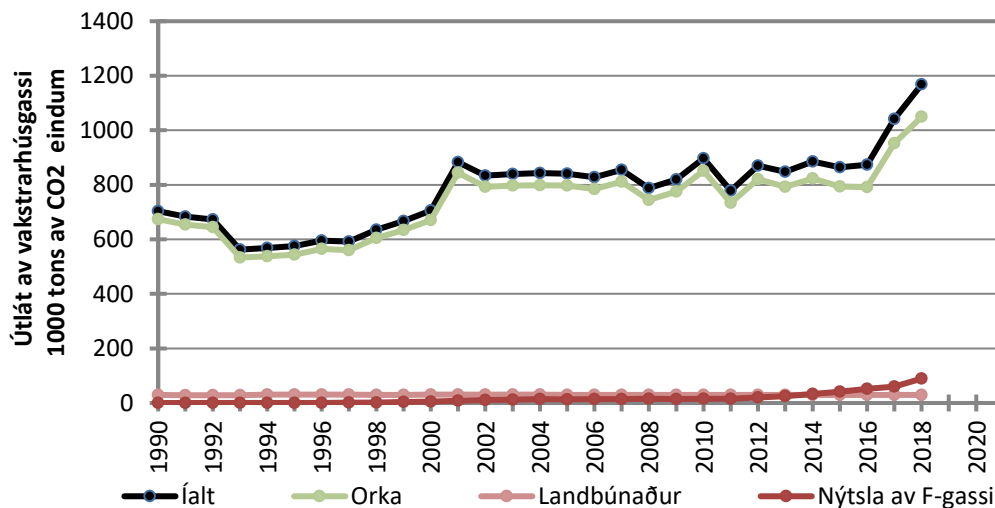
Brenning av olju er nógvtann størsta keldan til útlát av vakstrarhúsgassi í Føroyum. Veksur sølan av olju, veksur útlátið, og øvugt minkar sølan, so minkar útlátið.

Seinnu árin er nýtslan av sterkum vakstrarhúsgassunum, F-gassum, vaksin munandi og sæst tað týðiliga aftur í samlaða útlátinum. Í 2017 stóðu F-gassini fyri 6 %'um av samlað útlátinum, í 2018 8 %'um.

Útlátið frá landbúnaði er støðugt.

Samlaða útlátið

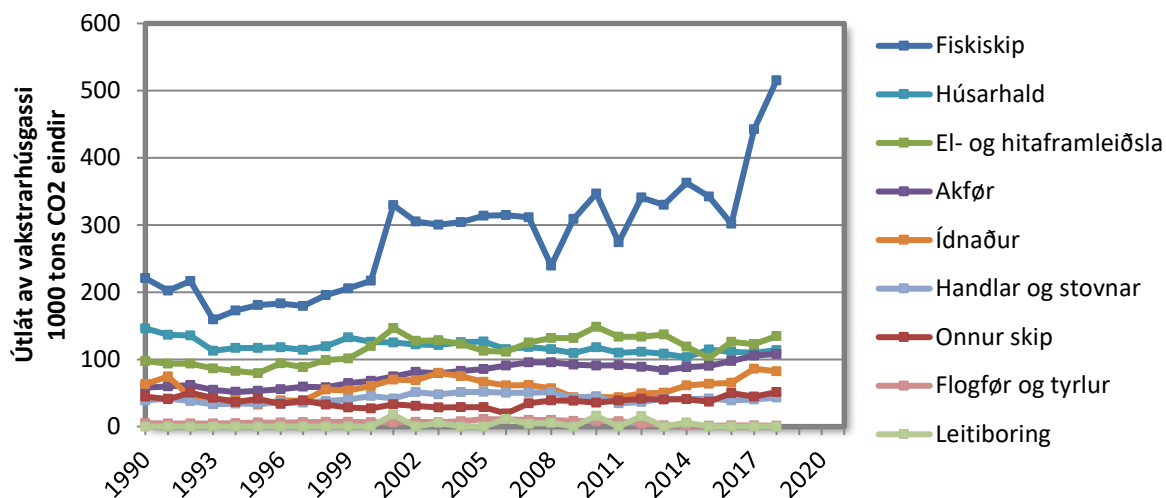
Mynd 7 vísir gongdina í samlaða útlátinum av vakstrarhúsgassi og útlátið frá teimum trimum høvuðskeldunum: orka (Nýtsla av brennievni), landbúnaður og F-gass í tíðarskeiðinum 1990-2018. Fyrst í '90'unum var samlaða útlátið á leið 700 túsund tons av CO₂ eindum um árið. Búskaparlíga kreppan í 90'unum elvdi til eitt týðiligt fall í útlátinum, sum við tíðini so líðandi øktist aftur. Frá 2001 og fram til 2016 var samlaða útlátið mest sum stöðugt millum 800 og 900 túsund tons av CO₂ eindum um árið. Í 2017 øktist samlaða útlátið nærum 20 %. Í 2018 var vøxsturin 12 %. Í báðum førum er høvuðsorsøkin stórus vøxstur í oljunýtsluni, men eisini ein vøxstur í nýtsluni av F-gassi. Tølini verða nærri útgreinað í næsta broti.

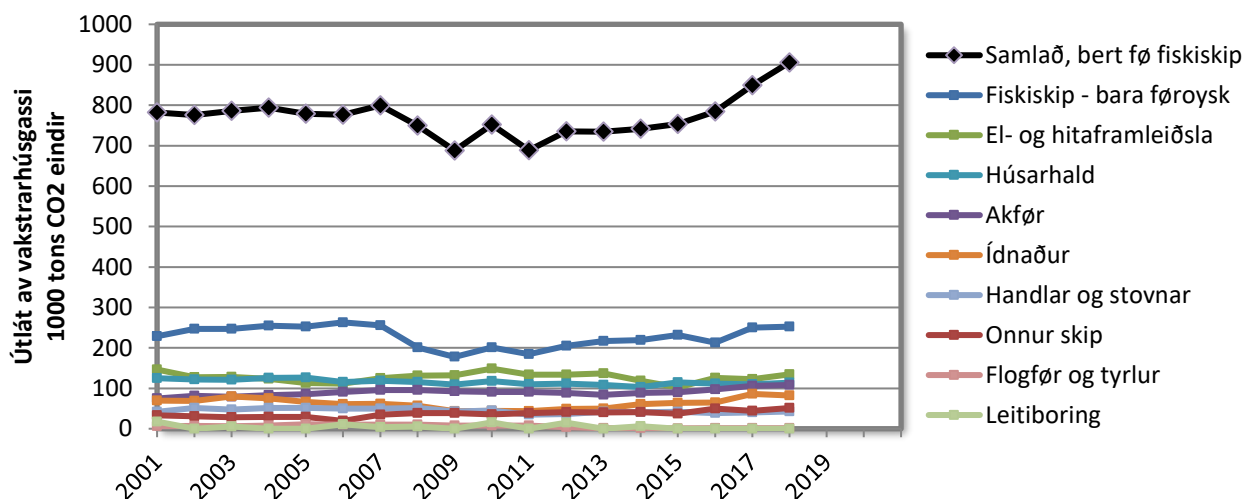
Mynd 7 Gongdin í útlátinum av vakstrarhúsgassi, høvuðsbólkar, 1990-2018, í CO₂ eindum, 1000 tons. Útlensk fiskiskip eru íroknað.

Orka – nýtsla av brennievni

Mynd 8 vísir gongdina í ymiskum útlátsbólum, sum brenna olju (og burturkast), árinum 1990-2018. Nærri lýsing av broytingunum, sum eru farnar fram frá 2016 til 2018, eru í Talva 3.

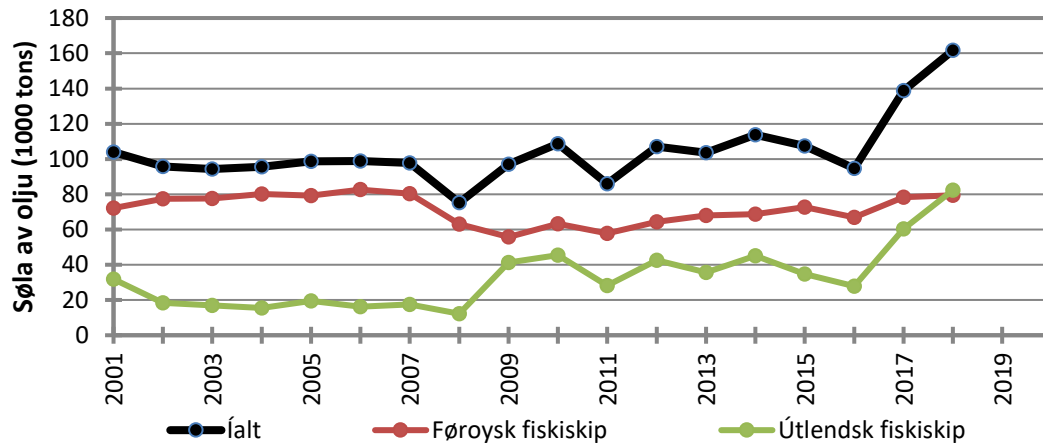
Mynd 8 Gongdin í útláti av vakstrarhúsgassi hjá brúkarabólkum, sum brenna olju, og samlaða útlátið, tíðarskeiðið 1990-2018. Útlendsk fiskiskip eru íroknað.

Mynd 9 Gongdin í útláti av vakstrarhúsgassi hjá brúkarabólkum, sum brenna olju, og samlaða útlátið, tíðarskeiðið 2001-2018. Útlendsk fiskiskip eru ikki íroknað.

Fiskiskip

Størsta broytingin í samlaða útlátinum frá 2017 til 2018, er vøksturin í útlátinum hjá fiskiskipum, sí Mynd 10, sum vísir gongdina í søluni av olju til bæði føroysk og útlendsk fiskiskip. Tað sæst, at stóri vøksturin stavar frá øktari sølu av olju til útlendsk fiskiskip. Sølan vaks heili 22 túsund tons, úr 60 til 82 túsund tons. Árið undan var vøksturin størri, tá sølan meira enn tvífaldaðist.

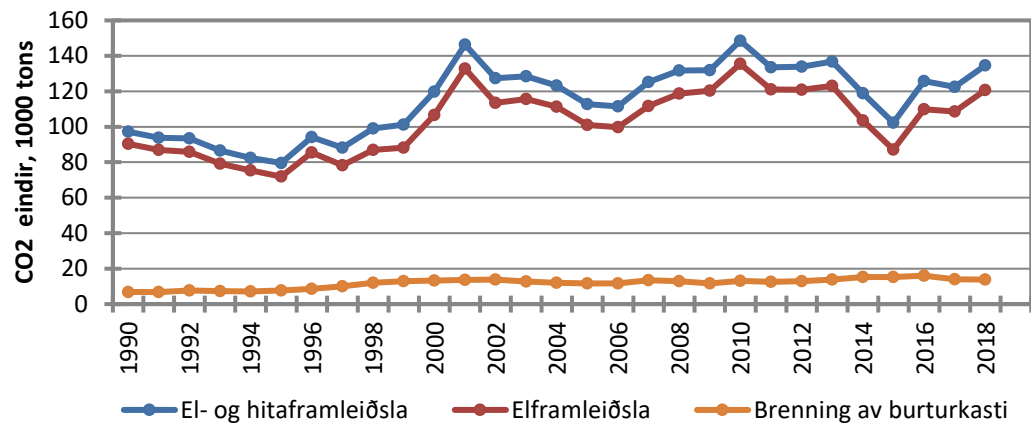
Mynd 10 Søla av olju til føroysk og útlendsk fiskiskip, 2001 -2018. **Kelda:** Hagstovan og UniOil.

Sølan av olju til føroysk skip er mest sum óbroytt frá 2017 til 2018, vøksturin var einans 1 %. Árið fyri var vøksturin 17 %, sum svarar til eina økta oljunýtslu upp á 12 túsund tons. Orsøkin til, at minni av olju varð selt í 2016, var serliga, at verksmiðjuskip og nótaskip bunkraðu minni olju. Sum áður nevnt, fevnir uppgerðir einans um bunkringar í Føroyum. Bunkringar hjá føroyskum fiskiskipum uttanlands eru ikki taldar við her.

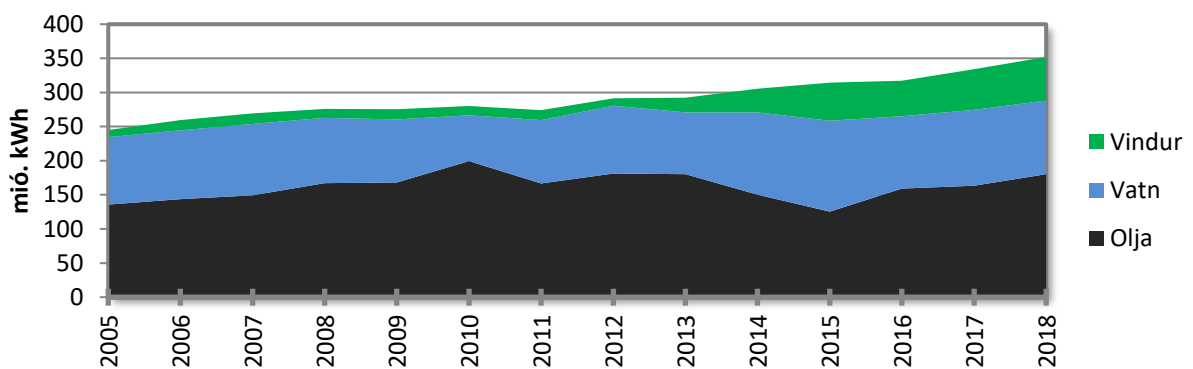
El- og hitaframleiðsla

Bólkurin *el- og hitaframleiðsla* fevnir um útlát frá elframleiðslu og frá brennistøðunum. Útlátið frá el- og hitaframleiðslu vaks munandi í 2018.

Í 2018 brúkti SEV eini 37.500 tons av olju, sum er 3.750 t meira enn í 2017. Ein vøkstur uppá 11 %, sí Mynd 11. Samstundis vaks elframleiðslan umleið 5 %. Hesin vøkstur var mest grundaður á økta framleiðslu úr olju og vindi. Minni fekst burtur úr vatnorku í 2018 enn í 2017, sí Mynd 12. Orsøkin til stóra fallið í útlátinum frá elframleiðslu í 2015 var, at tá vórðu vindmyllurnar í Neshaga og Húsahaga tiknar í nýtslu, umframt, at nógv avfall gjørði 2015 til eitt gott vatnorkuár.

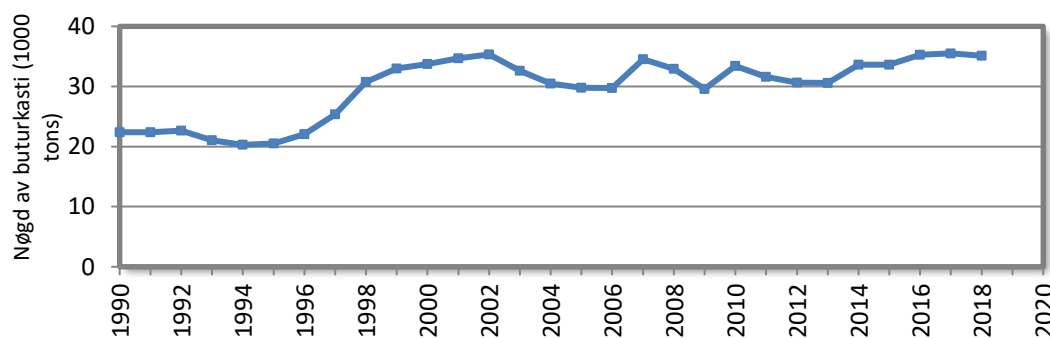

Mynd 11 Gongdin í útlátnum av vakstrarhúsgassi frá el- og hitaframleiðslu, 1990-2018, í CO₂ eindum.

Mynd 12 Elframleiðsla hjá elfelagnum SEV, 2005-2018, sett upp eftir slag av orku.

Brennistøðirnar brendu 0,6 % minni í 2018 enn í 2017, sí Mynd 13. .

Mynd 13 Nøgd av burturkasti, sum er brend á brennistøðum, 1990-2018 (túsund tons).

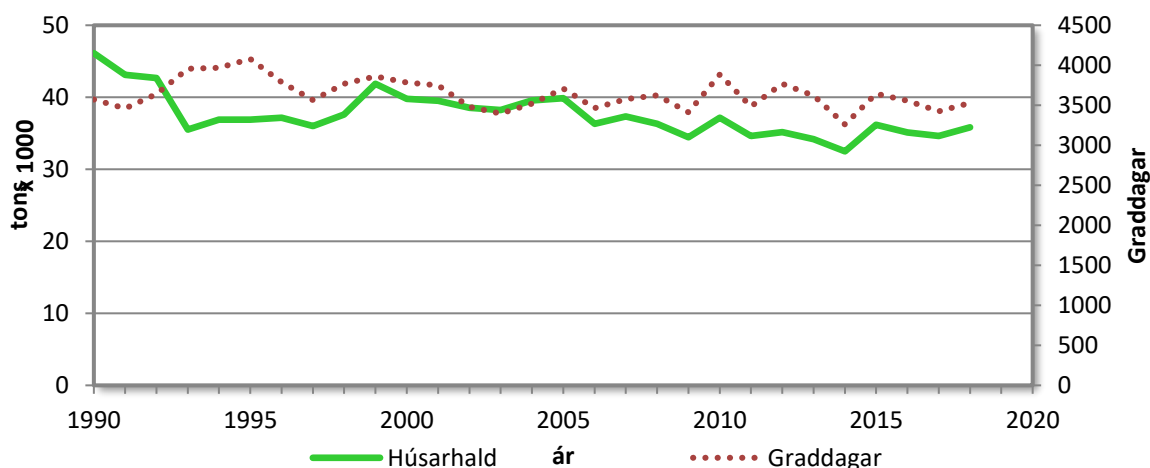
Onnur skip og flogferðsla

Oljunýtslan hjá bólkinum *onnur skip* (t.v.s. skip onnur enn fiskiskip) vaks við 15 % í 2018 í mun til 2017. Hetta svarar til 2.200 tons av olju.

Seinnu árin hava flogfør í minni mun bunkrað í Føroyum. So hvørt, sum føroysku flogførini gerast størri, og tí eisini rúma meira brennievni, umframt at tey eisini eru effektivari, minkar tørvurin á at bunkra í Føroyum. Møguliga er oljuprísurin eisini lægri aðrastaðni. Hetta sæst aftur sum minkandi søla av olju til føroysk flogfør.

Húsarhald

Sum tað sæst á Mynd 14, hevur oljunýtslan hjá húsarhaldum verið rættiliga stöðug seinastu 10 árin ella so. Myndin vísir eisini *graddagatalið* sum sigur, hvussu hitin hevur verið tað einstaka ári. Tað er týðiligt, at sveiggini í oljunýtsluni hjá húsarhaldum eru tengt at hitanum. T.d. er 2015 dømi um eitt kalt ár við høgari oljunýtslu.

Mynd 14 Oljunýtslan hjá húsarhaldum, 1990-2018 (í tonsum, vinstra ás) og graddagatalið 1990-2018 (høgra ás).
Kelda: Umhvørvisstovan.

Ídnaður

Oljunýtslan hjá *ídnaði* minkaði 4 % í 2018. Nýtslan av tungolju minkaði nærum 12 %, sum svarar til á leið 1.800 tons, meðan nýtslan av gassolju vaks 5 %, sum svarar til á leið 600 tons.

Akfør

Akfør brúktu eini 800 tons meira av bensini og diesel í 2018 enn í 2017, sum svarar til eina øking upp á eini 2-3 %, meginparturin diesel. Sambært Hagstovuni er talið av skrásettum bilum økt við meira enn 1.150 bilum á hvørjum ári seinastu trý árin, sum er munandi meira

enn tað, sum árligi vøksturin annars hevur verið seinastu 10 árin. Betri tíðir hava helst gjørt sítt til, at fleiri bilar verða keyptir/skrásettir.

Talva 3 vísir broytingarnar í nýtslu av brennievni og broytingarnar í útláti hjá einstøku brúkarabólkunum frá 2017 til 2018. Orsøkir og viðmerkingar til møguligar broytingar eru, í tann mun tær eru kendar, nevndar í talvuni

Talva 3 Tøl fyri sølu av olju í 2018 og broyting í søluni og í útláti av vakstrarhúsgassi frá 2017 til 2018.

Bólkur	OLJA Søla av olju í 2018	OLJA Broyting í oljusølu 2017-2018	ÚTLÁT Broyting í útlátinum í hesum bólk 2017-2018	ÚTLÁT Broyting í samlaða útlátinum 2017-2018	Orsøk / viðmerking
	tons	tons	%	%	
Elframleiðsla	37.454 t	+ 3.765 t	+ 11,2 %	+ 1,2 %	Elframleiðslan økt 5 %.
Fiskiskip	161.646 t	+ 22.099 t	16,5 %	+ 7 %	Vøksturin stavar frá: <ul style="list-style-type: none"> Útlendsk fiskiskip bunkraðu 22.925 tons meira (6,7 % av samlaða útlátinum). Føroysk fiskiskip bunkraðu 975 tons meira (0,3 % av samlaða útlátinum).
Akfør	33.778 t	+ 789 t	2,3 %	+ 0,2 %	Seinastu tvey árin er talið av skrásettum akførum økt við meira enn 1.450 bilum á hvørjum ári. ¹⁰ Sølan av elbilum er lutfalsliga lítil. Við ársbyrjan 2018 vóru 37 elbilar í Føroyum ¹¹ .
Handlar og stovnar	13.539 t	+ 788 t	6,2 %	+ 0,2 %	-
Húsarhald	35.830 t	+ 1.223 t	+ 3,5 %	+ 0,4 %	-
Onnur skip	16.107 t	+ 2.161 t	+ 15,5 %	+ 0,7 %	Størsti vøkstur: ferðaskip.
Ídnaður	25.594 t	- 1.204 t	- 4,6 %	- 0,4 %	-
Leitiboring	0 t	-	-	-	Ongin leitiboring verið síðani 2014
Flogferðsla	373 t	- 96 t	- 20,5 %	- 0,03 %	Næstan alt verður bunkrað uttan fyri Føroyar.
Íalt	324.321 t	+ 30.326 t	-	+ 9,3 %	

Landbúnaður

Á leið 2,8 % av samlaða útlátinum av vakstrarhúsgassi stava frá landbúnaði. Mynd 15 vísir samlaða útlátið av vakstrarhúsgassi frá landbúnaði síðani 1990. Gev gætur, at talan ikki er

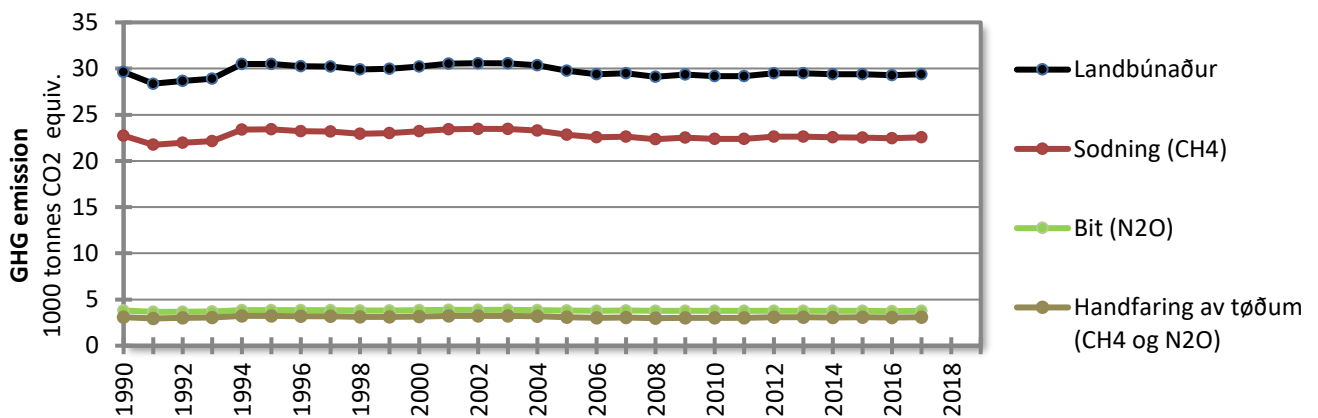
¹⁰ Kelda: Hagstova Føroya (Talva: Skrásett motorakfør skift á sýslur og slag)

¹¹ Kelda: Akstovan, <https://akstovan.fo/akstovan/hagtoel/hagtoel-yvir-akfoer-greina%C3%Bo-a-drivmegi>

um útlát, sum stavar frá brenning av olju. Útlátið er neyvt tengt at talinum av djórum, t.v.s. tal av neytum og seyði. Av tí, at talið av seyði og neytum er nærum óbroytt frá ári til árs, er útlátið eisini rættiliga støðugt øll árin.

Metan (CH₄) er eitt vakstrarhúsgass, sum m.a. verður til í sodningarleiðini hjá neytum og seyði. Eitt annað vakstrarhúsgass, er dinitrogenoxid (N₂O), nevnt láturgass, verður frígivið frá lendi, sum er taðað við N (antin frá tøðum ella frá djórum). Frígevingin hendur t.d. tá bakteriar í jørðini fremja *denitrifikatióin*.

Handfaring av tøðum elvir til, at bæði metan og láturgass verða frígivin.

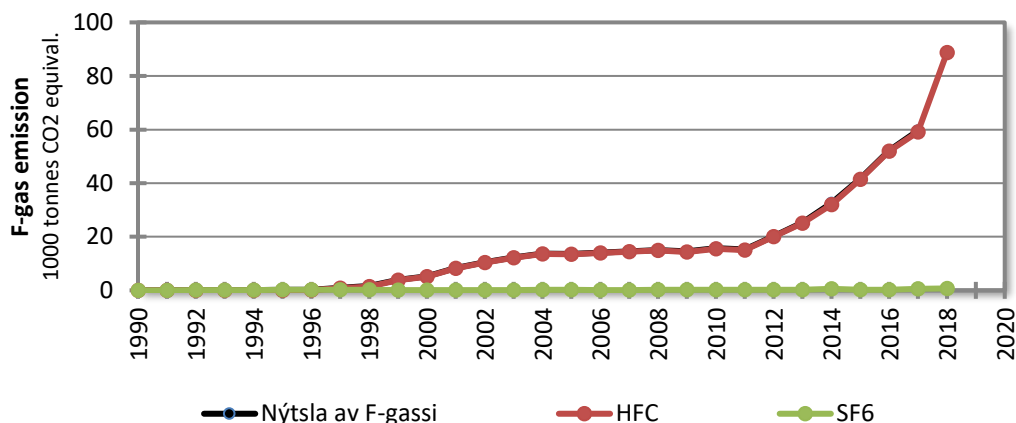
Mynd 15 Útlát av vakstrarhúsgassi frá landbúnaði, 1990-2018.

Nýtsla av F-gassi

Í 2018 stavaðu heili 8 % av øllum útláti av vakstrarhúsgassi frá nýtslu av F-gassi. Her er talan um ein munandi vøxstur síðani árið fyrri og seinna árin sum heild. Gev gætur, at talan ikki er um útlát, sum stavar frá brenning av olju, men um útlát av *sterkum vakstrarhúsgassi*, sum verða brúkt til serlig endamálar í ídnaðinum. Mynd 16 vísir, hvussu útlátið av F-gassi er broytt frá 1990 og til 2018.

HFC-gass verður brúkt sum kølievni í køliskipanum og luftskiftisskipanum í bilum. Nýtlan tók seg upp mitt í 90'unum, tá hesi kølievni vórðu tikin í nýtslu í staðin fyri ozonoyðandi HCFC-kølievnini. Vøxsturin í útlátinum seinastu trý árin kemst av øktum innflutningi av HFC-507a, sum verður brúkt í køliskipanum umborð á fiskiskipum í staðin fyri ozonoyðandi evnið HCFC-22 (freon-22, R-22), sum ikki er loyvt at innflyta longur.

Í 2018 vórðu *innflutt* 74 tons av HFC-gassum, harav 62 tons vóru kølievni, at brúka umborð á skipum og 430 kilo av SF₆, at brúka í avbrótarum í háspenningskipanum hjá SEV.

Mynd 16 Útlát av F-gassum, 1990-2018.

Hóast HFC og SF₆ verða brúkt í afturlatnum skipanum, so gera lekar og óhapp, at nakað lekur út í umhvørvið. Útroknað er, at í 2018 lóku á leið 23 tons av HFC-gassum og 31 kg av SF₆-gassum út í umhvørvið, sum svara til ávikavist 88 túsund tons og 715 tons av CO₂ eindum. Á leið 20 tons lóku frá køliskipanum umborð á skipum. Tað eru hesir lekar, sum vera roknaðir við í samlaða útlátið. Legg til merki, at ein partur av innfluttu kølievnunum, kunnu vera útflutt aftur.

Samlaða útlátið av vakstrarhúsgassi vaks 12 % frá 2017 til 2018

Talva 4 er ein samanteljing, sum vísir broytingina í útlátinum av vakstrarhúsgassi í ymskum høvuðsbólkunum. Samlaða útlátið av vakstrarhúsgassi vaks við 12,2 % frá 2017 til 2018.

Talva 4 Høvuðsbólkar. Broying í samlað útlátinum frá 2018 til 2019 (%).

	Broying (%)
Brenning av olju	+ 9,3 % ¹²
Brenning av burturkasti	- 0,02 %
Landbúnaður	0,0 %
F-gass	+ 2,9 %
Samanlagt	12,2%

Um tann parturin av vøkstrinum í útlátinum, sum stavar frá sølu av olju til útlendsk fiskiskip, verður trektur frá, er samlaði vøksturin í útlátinum frá 2017 til 2018 6 %. Tá er oljan, sum føroysk fiskiskip keypa uttanlands ikki tald við.

¹² Sí Talva 3.

Veðurlagspolitikkur Føroya

Í 2009 samtykti Føroya løgting einmælt Veðurlagspolitikk Føroya við tí yvirskipaða máli, at føroyska útlátið av vakstrarhúsgassi skal vera minkað við í minsta lagi 20 % í 2020, í mun til útlátið í 2005.

Nærri upplýsingar um hvussu tað gongur at náa málunum, sum er sett í veðurlagspolitikkinum kunnu fáast á heimsíðuni hjá Umhvørvisstovuni:

www.us.fo/vedurlagspol_mal

FYLGISKJAL 1

Mannagongd, keldur og fráboðan

Uppgerðin av útláti av vakstrarhúsgassi er gjørd sambært vegleiðing hjá ST-stovninum *Intergovernmental Panel on Climate Change*¹³ (IPCC). Uppgerðin tekur støði í upplýsingum um:

- sølu av olju (keldur: Hagstova Føroya, Effo, Magn, Unioil),
- bunkring av olju hjá flogførum og tyrlum (kelda: Atlantic Airways),
- oljunýtslu í sambandi við leitiboring (kelda: fyrstøðufeløgini og Hagstovan)
- oljunýtslu til elframleiðslu (kelda: SEV, Hagstovan),
- innflutningi av sterkum vakstrarhúsgassum (keldur: kølivirki og SEV)
- nøgd av brendum burturkasti (keldur: IRF og KB/Tórshavnar kommuna).
- Tal av seyði og neytum (Hagstova Føroya)

Uppgerðin verður á vári 2019 fráboðað Institut for Miljøvidenskab¹⁴ á Aarhus Universiteti, haðani hon verður send til IPCC, sum partur av samlaðu uppperðini fyri danska kongaríkið.

Sløg av vakstrarhúsgassi

Uppgerðin fevnir um hesi vakstrarhúsgass:

- CO₂ (koltvílta)
- CH₄ (metan)
- N₂O (láturgass)
- SF₆ (SvávulHexaFluorid)
- HFC (HydroFluorCarbon)

Natúrligu vakstrarhúsgassini CO₂, CH₄, N₂O og H₂O gera, at miðalhiti á jørðini er á leið 15°C og ikki minus 18°C, sum hitin hevði verið, um ongi vakstrarhúsgass vóru. Eins og vatn, stava koltvílta, metan og láturgass frá natúrligum tilgongdum, sum eisini hævdu farið fram, um eingi menniskju vóru á jørðini. Mannaskapt útlát av CO₂, CH₄, N₂O elva til eina enn størri upphiting av jørðini. SF₆- og HFC-gass (eisini nevnd F- ella ídnaðargass) eru sterk vakstrarhúsgass, sum innihalda fluor, og sum verða brúkt í ídnaðarligum tilgongdum. SF₆ og HFC'ier eru dømi um mannaskapt vakstrarhúsgass.

Fyri at kunna samanbera, hvussu stóra upphiting vakstrarhúsgass elva til, verður útlát av vakstrarhúsgassi roknað um til CO₂ eindir. Til hetta verður mátieindin GWP (Global Warming

¹³ <http://www.ipcc.ch/>

¹⁴ <http://envs.au.dk/>

Potential ella upphitingarevni) brúkt. GWP sigur, hvussu stórt upphitingarevni eitt vakstrarhúsgass hevur í mun til CO₂. Talva 1 vísir upphitingarevnini hjá ymiskum vakstrarhúsgassum. Til dømis elvir 1 tons av CH₄ til eins stóra upphiting, sum 28 tons av CO₂.

Talva 5 Upphitingarevni (GWP) hjá vakstrarhúsgassum.

Vakstrarhúsgass	Upphitingarevni (GWP)
CO ₂	1
CH ₄	28
N ₂ O	265
HFC	650 - 3.800
SF ₆	23.500